

2017-жылдын 6-мартында КРнын Улуттук Банкынын кыргыз банкы катары расмий түзүлүшүнө 25 жыл толгону турат. Убакыттан пайдаланып, “Баткен таңы” газетасынын жамааты Улуттук Банктын Баткен облусундагы Өкүлчүлүктүн кызматкерлерин аталган маараке менен куттуктап, Өкүлчүлүктүн директору Акмал Разаковду чейрек тарыхка ээ болгон КРнын Улуттук Банкынын тарыхы, ишмердүүлүгү жана коомубузга кошкон салымдары тууралуу кепке тарттык.

Акмал Разаков, КРнын Улуттук Банкынын Баткен облустук өкүлчүлүгүнүн директору:

«Улуттук Банктын Баткен облусундагы Өкүлчүлүгүнүн түптөлүү тарыхы»

-Акмал Мукадамович, сиздерди маараке менен куттуктоо менен бирге, алгач окурмандар үчүн облусубуздагы Улуттук Банктын түптөлүшү тууралуу маалымат бере кетишинизди сурайт элек.

-1992-жылдын 6-мартында Кыргызстан Республикасынын Жогорку Кеңешинин №873-ХII токтомуна ылайык Кыргызстан Республикасынын Мамлекеттик Банкы Кыргызстан Республикасынын Улуттук Банкы (Кыргыз банкы) болуп кайрадан түзүлгөн. 1993-жылы, СССР тарагандан кийин Кыргыз Республикасы биринчилерден болуп өз улуттук валютасын-сомду жүгүртүүгө киргизген. Ал тарыхый чечимдин тууралыгын мезгил көрсөттү. Чет элдик акционерлердин катышуусу менен да коммерциялык банктар ачыла баштаган. Кийинирээк, бир топ банктар банкрот болуп жоюлуп, бекемдери өз ишин улантты. Банк системасы мамлекет менен кошо өнүгүп, бара-бара калыптанып-такшалып отуруп, учурда өз ишин ишенимдүү алып барууда.

-Улуттук Банктын аймактык башкармалыктарынын ишмердүүлүгү тууралуу айтып берсеңиз.

-Баткен облусунун аймагында Улуттук Банктын Өкүлчүлүгү 2003-жылы ачылып, өз ишмердүүлүгүн жүргүзө баштаган. Облустук Өкүлчүлүк, өз ишмердүүлүгүндө, “КРнын Улуттук Банкы жөнүндө”, “КРнын Банк жана банк ишмердүүлүгү жөнүндө”, “Кредиттик союздар жөнүндө”, “Чакан финансы уюмдар жөнүндө”, “Кыргыз Республикасындагы лицензиялык-уруксат берүү тутуму жөнүндөгү” мыйзамдарына, КРнын Улуттук Банкынын жана КРнын укуктук ченем актыларына таянып иш жүргүзөт.

Облустук Өкүлчүлүк өзүнчө юридикалык жак катары эсептелинбейт, ошондуктан облустук Өкүлчүлүк өз ишмердүүлүгүндө

Улуттук Банктын атынан аракет жасайт жана Башкармалыкка берилген укук- милдеттерди аткаруу менен чектелет.

“КРнын Улуттук Банкы жөнүндөгү” Мыйзамына ылайык облустук башкармалыктын ишмердүүлүгүнө Мамлекеттик бийлик органдарынын кийлигишип тигил же бул маселени чечүүсүнө жол берилбейт.

Облустук Өкүлчүлүктү КРнын Улуттук Банкынын Төрагасы тарабынан дайындалуучу башчы жетектейт.

Облустук Өкүлчүлүктүн негизги максаты Улуттук Банктын облустагы негизги тапшырмаларын чечүү болуп саналат.

-Ушул тапшырмаларга токтоло кетсеңиз. Кандай тапшырмалардын үстүндө иш алып барасыздар?

-Алдыга койгон максаттарды чечүүгө жетишүү үчүн, облустук Өкүлчүлүк төмөнкү тапшырмаларды аткарат:

> КРнын Улуттук Банкынын, Банктарды көзөмөлдөө башкармалыгынын аныктоосуна ылайык, облустун аймагында жайгашышкан банктардын жана банктык эмес финансы-кредиттик мекемелердин ишмердүүлүгүнө текшерүүлөрдү жүргүзүү;

> Облустун аймагында жайгашышкан банктык эмес финансы-кредиттик мекемелерге лицензия, күбөлүк берүү жана алардын ишмердүүлүгүн тескөө, көзөмөлдөө;

> КРнын Улуттук Банкынын максаттарын, тапшырмаларын, жана Улуттук Банктын ишмердүүлүгүнүн ачыктыгын облустун аймагындагы коомчулукка жеткирүү жана түшүндүрүү.

Жогоруда айтып кеттиңиз банктарды жана финансы-кредиттик мекемелердин ишин көзөмөлдөйбүз деп, биздин облуста сиздердин көзөмөлүңүздөрдө турган канча ушундай объект бар?

Жогоруда белгиленгендей, 1999-жылы облустун түзүлүшү менен Баткен шаарында жана облустун аймагындагы район, шаарларында, бир катар коммерциялык банктардын филиалдары ачылган. Ага ылайык, мезгилдин шарапаты менен жүрүп олтуруп, бүгүнкү күндө алардын саны 26га жетти. Ал эми сактык кассаларынын саны 70. Алар менен катарлаш, облустун район шаарларында банктык эмес финансы-кредиттик мекемелер өз ишмердүүлүктөрүн жүргүзүшүп келишүүдө. Тактап айтканда, алардын саны ушул жылдын 1-январына

карата 35ти түздү. Алардын ичинде 7 кредиттик союз, 8 чакан кредиттик агенттик жана 20 акча алмаштыруучу жай бар.

-Улуттук Банктын мындан аркы келечек пландары, ой-тилектери кандай?

Тиешелүү акча-кредит саясатын жүргүзүү менен баалардын туруктуулугуна жетишүү жана аны кармап туруу Улуттук Банктын ишинин негизги максаты болуп кала берет. Негизги максатына жетиш үчүн Улуттук Банк өзүнүн карамагындагы акча-кредит саясатынын инструменттерин колдонуусун улантат.

Улуттук Банк КРнын банк секторунун туруктуулугун камсыз кылууга багытталган, экономиканын долларлашуу деңгээлин, банктардын жана банк эмес финансы-кредит мекемелердин тобокелдиктерин төмөндөтүү, калктын финансы-кредит мекемелеринин кызматтарын пайдалануу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу боюнча иш-чараларды улантат.

Маегиңизге чоң рахмат, ишиңиздер ийгиликтүү уланышына тилектешмин!

Маектешкен: Зулфия Урайимова

Курбанбек Мурзакулов, Лейлек токой чарбасынын директору:

«ДОДОСЬЯН Же легендага айланган грек жигитинин баа жеткис эмгеги»

(Башталышы өткөн санда)

1948-жылдын КППСтин Ош обкомунун атайын чечими менен Лейлек районунун токой чарбасына М.Ф.Додосьян жетекчиликке келип, жумушту баштаган. Лейлек районундагы жалпы экологиялык абалды жакшыртуу, токойлорду калыбына келтирүү жана коргоону камсыздоо, Арка массивиндеги жоголуп бараткан өсүмдүктөр жана жаныбарлар дүйнөсүн кайра калыбына келтирүү жана Баткен облусунун

Лейлек районунда токой чарбасынын иштерин тартипке келтирүү максатында, ошондой эле Кыргыз ССРнин Токой мыйзамдарына ылайык, өздөштүрүлбөгөн 68,4 га жерге мисте жана жапайы бадамдын уругун армениядан алдырып, септирген. Дүң жерге кошумча тал-теректерди, бадал өсүмдүктөрүн өстүрүү боюнча КПССтин планына киргизип, планды ашыкча аткарган. “План бул закон, аткаруу милдет, ашыкча аткаруу сыймык” - деген ураандын астында иштеген. Ак-Суу, Козу-Баглан жана өрөөндөгү түшкөн ички сайдагы суулардын боюна чычырканак, жийде, каратап жана РФССРдан алдырган бадал сымал дарактардын түрлөрүн өстүргөн. Арчаны жана арча сымал өсүмдүктөрдүн уруктан өндүрүү усулу менен токой чарбага өздүк чарбачылыкты уюштуруп, жаштардын курамынан түзүлгөн 9 комсомолдук бригаданы түзгөн. Колхоз, совхоздордун жүктөрүн темир жолго жеткирүү максатында токой чарбанын базасында жылкы фермасын түзгөн.

Токойчуларга жумушчу ат менен кеңири иштөөгө шарт түзүп, талапты катуу койгон. Дарыяларды жана аккан сууларды туура пайдалануу максатында кошумча питомниктерди уюштурган. Дотацияда турган чарба беш жылдын ичинде аябай тез өнүгүп, кирешелүү аймакка айланган. Обкомдун эки жолку пленумунда көчмө тууну жеңип алган. Лейлек районунун шарты татаалдыгын, эске алып, сууну аз талап кылуучу бадам, мисте сортторун олтургузган. Жасаган курутмен эмгектери бүгүнкү күндө кесиптештеринен жана Лейлек районунун тургундарынын эсинде. Токой чарбаны башкарууда көп улуттун өкүлдөрүн жумушка тартып, он жети улуттун өкүлү ынтымактуу иштешкен. Токой чарбаны облуста биринчи жолу механизациялаштырылган токой чарбасына айландырып, 16 механиканын түрүн камсыздаган. Дүң жерлерди жашылдандыруу жана көрктөндүрүү боюнча техника чоң жумуштарды аткарды. Токой чарбасынын базасында аарычылык

чарбасын уюштуруп, ар бир өрөөнгө техникалык жана декоративдүү дарактардын питомнигин уюштурган. Лейлек дарыяларына балык өстүрүү боюнча бир топ иш аракеттерди жүргүзүп, балык чарбасын өздөштүрүүнү пландаган. Курулуш материалдарына иштетүү максатында 22,5 га жерге тал-терек жана жолдун эрозиясын сактоо максатында 11804 чакырым жолдун боюна дарак өстүргөн.

Исфана шаарынын борбордук көчөсү М.Ф.Додосьяндын урматына коюлган.

Кыргыз токой чарбасынын 70 жылдык мааракесинин алдынан Лейлек жергесине ченемсиз эмгек сиңирген маркум Владимир Федорович Додосьяндын жаркын элесин аны менен эчен жылдар ийиндешип, турмуштун ысык-суугун бирге тартышкан кесиптештери, токой өнүктүрүүгө үзүрлүү 1957-жылдан бери салым кошшукан эмгек ардагерлери - Дастан Нарматов, Ашим Муратов токой

(Уландышы 7-бетте)